

Aanbestedingen architectuuropdrachten in 2009

Rapport van het Steunpunt Architectuuropdrachten & Ontwerpwedstrijden over alle Nederlandse aanbestedingsprocedures (nationaal en Europees) van architectuuropdrachten in 2009.

Onder een architectuuropdracht verstaat het Steunpunt een opdracht waarin om een architectonisch ontwerp gevraagd wordt (architectendiensten dan wel ontwikkelopdrachten met architectonisch ontwerpcomponent).

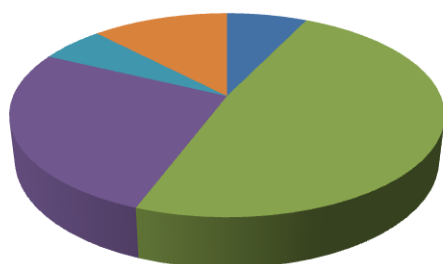
1. Aantallen en soorten aanbestedingsprocedures

Het Steunpunt heeft in 2009 188 architectuuraanbestedingen geregistreerd: 140 aanbestedingen voor architectendiensten en 48 aanbestedingen voor geïntegreerde opdrachten. Hoewel het totaal aantal architectuuropdrachten in 2009 sterk gedaald is, blijkt het aantal aanbestedingen van architectuuropdrachten gestegen ten opzichte van de voorgaande jaren. Wel is bij ontwikkelopdrachten een terugval waar te nemen.

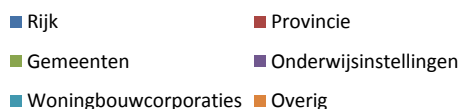
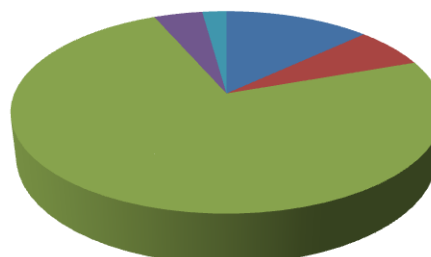
De Europese niet-openbare procedure wordt verreweg het meest gehanteerd door aanbestedende diensten: bij ongeveer 88% van de aanbestedingen van architectendiensten en ongeveer 65% bij de geïntegreerde contracten. Opvallend is dat bij de tweede categorie ook regelmatig niet-openbare nationale aanbestedingen gebruikt worden (25%). Bij architectendiensten worden relatief gezien nauwelijks nationale procedures gevoerd.

2. Aanbestedende diensten

Architectendiensten

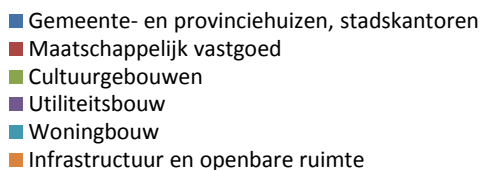
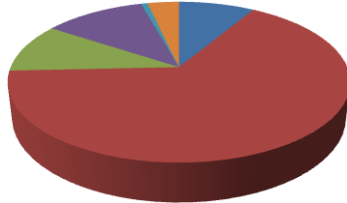
Ontwikkelopdrachten

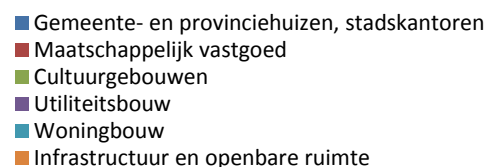
Gemeenten zijn de belangrijkste aanbesteders, zowel bij architectendiensten als bij ontwikkelopdrachten. Onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor bijna een kwart van de aanbestedingen van architectendiensten, maar bij de ontwikkelopdrachten komen deze aanbestedende diensten verhoudingsgewijs weinig voor.

3. Type bouwopgave

Architectendiensten

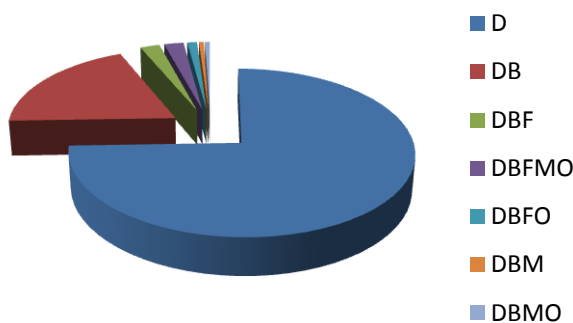

Ontwikkelopdrachten

Maatschappelijk vastgoed (scholen, multifunctionele accommodaties, sportgebouwen etc.) wordt het vaakst aanbesteed. Het gaat vooral om onderwijsgebouwen. Er worden relatief weinig zelfstandige architectendiensten geformuleerd voor woningbouw, infrastructuur en openbare ruimte. Aanbestedingen voor woningbouw en infrastructuur vinden meer plaats via ontwikkelopdrachten. Cultuurgebouwen worden niet aanbesteed als ontwikkelopdracht; gemeentehuizen zelden.

4. Type opdracht

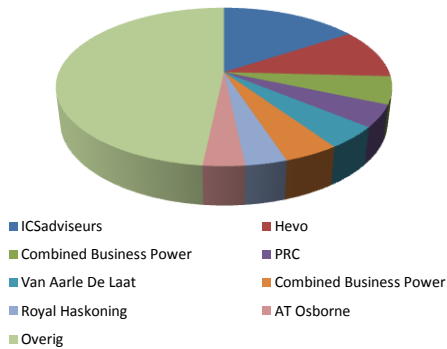
Van de 188 aanbestedingen hebben er 176 betrekking op architectendiensten (D) en op DB (Design & Build). Er worden relatief weinig geïntegreerde opdrachten aanbesteed.

5. Adviseurs

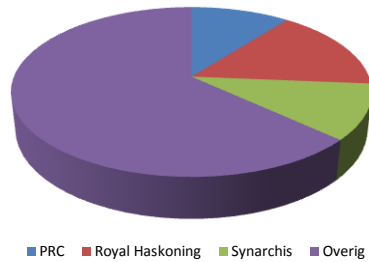
Relatief neemt het aantal aanbestedingen dat begeleid wordt door externe adviseurs af ten opzichte van de voorgaande periode. Dit kan verklaard worden door de opkomst van (interne) inkoopdiensten. Bij de architectendiensten werd bij 70% van de aanbestedingen gebruik gemaakt van een externe adviseur; bij de ontwikkelopdrachten is dit 42%.

Bij de architectendiensten werd gebruik gemaakt van 42 verschillende externe projectmanagers; bij de ontwikkelopdrachten gaat het om 15 verschillende externe adviseurs. Er zijn duidelijk marktleaders te onderscheiden.

Architectendiensten

Ontwikkelopdrachten

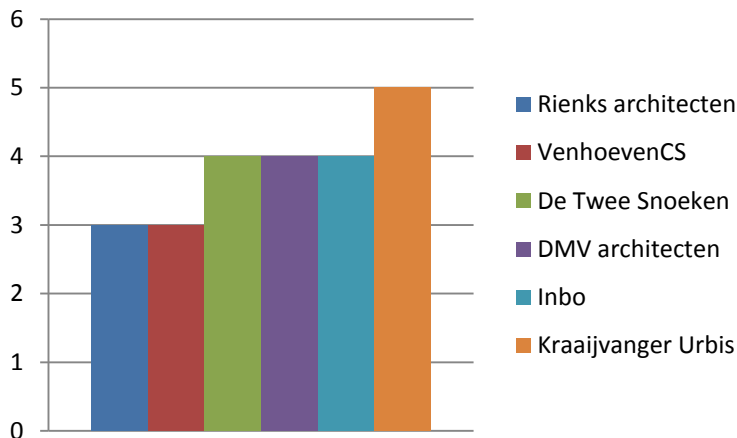

6. Resultaten

Van de 140 aanbestedingen van architectendiensten heeft het Steunpunt bij ruim 70% het resultaat achterhaald. Gunningen worden meestal niet aangekondigd, hoewel dit wettelijk wel verplicht is.

91 opdrachten werden gegund. 8 procedures werden stopgezet, waarna in 6 gevallen heraanbesteding volgde. In totaal werd aan 67 verschillende bureaus een opdracht gegund: 48 bureaus verwierven 1 opdracht, 13 bureaus kregen 2 opdrachten, 2 bureaus kregen 3 opdrachten, 3 bureaus kregen 4 opdrachten en 1 bureau kreeg 5 opdrachten.

Op basis van deze gegevens kan niet gesteld worden dat een steeds kleinere groep alle aanbestedingen wint. Wel valt op dat er vrijwel niet gegund wordt aan buitenlandse bureaus en ook kleine en jonge bureaus komen er nauwelijks aan te pas. Ook een aantal grote / bekende architectenbureaus is niet terug te vinden bij de gunningen.

Bovenstaande tabel is uitsluitend gebaseerd op gunningen van aanbestedingen uit 2009. Het Steunpunt wil er op wijzen dat de tabel er totaal anders uit zou zien als ook de gunningen in 2009 van aanbestedingen uit 2008 meegenomen zouden worden.

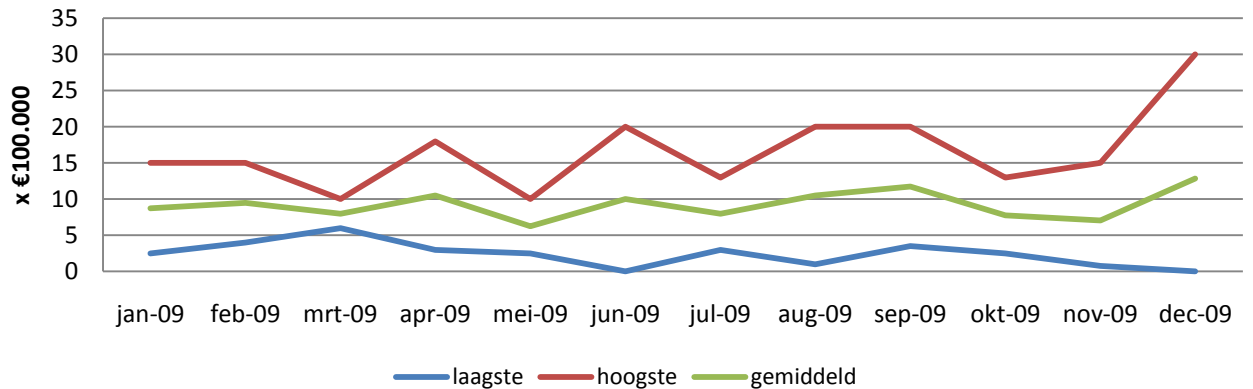
Bij de ontwikkelopdrachten zijn 13 opdrachten gegund en twee procedures zijn stopgezet. In tegenstelling tot de architectendiensten zijn bij de ontwikkelopdrachten geen koplopers te onderscheiden omdat geen enkele ontwikkelaar meer dan 1 opdracht verwierv.

7. Proportionaliteit

In 2009 is er wederom veel commotie geweest rondom de eisen en criteria die bij aanbestedingsprocedures gehanteerd worden. Het meldpunt van de BNA registreerde een veelvoud aan onregelmatige procedures, in meerdere gevallen werd een kort geding aangespannen en ook de politiek liet van zich horen. Zo werden afgelopen zomer kamervragen gesteld. Met betrekking tot de vermeende buitenproportionaliteit van eisen worden met name de omzeteisen aangehaald. Aanbestedende diensten en hun adviseurs relateren deze omzeteisen aan de omvang van de opdracht. Meestal blijven zij binnen de kaders die de jurisprudentie stelt. Echter, vrijwel niemand houdt rekening met de daadwerkelijk behaalde gemiddelde omzetten van architectenbureaus. De omzeteisen die in 2009 gesteld werden hadden betrekking op de periode 2006 – 2008. Uit het bedrijfsvergelijkend onderzoek van de BNA blijkt dat de gemiddelde omzet in de architectenbranche in deze drie jaren € 543.000 was.

Uit onderstaande tabel blijkt duidelijk dat de omzeteisen, hoewel juridisch toelaatbaar, fors boven dit gemiddelde uitstijgen. Met andere woorden, een groot deel van de architectenbranche kan niet deelnemen aan aanbestedingen voor architectendiensten.

Architectendiensten

Informatie

Michel Geertse, info&ontwerpwedstrijden.nl